
Jedenácté zastavení si musí každý najít sám

Jedenácté zastavení si musí každý najít sám

„Glyptotéka Lubo Kristka pro mne představuje vyvrcholení jeho uměleckého zrání,“ tvrdí [PhDr. Barbora Půtová, Ph.D.](#), z Ústavu etnologie Filozofické fakulty UK, spoluautorka knihy *Kristkova podyjská glyptotéka*. Tento specifický soubor soch se nachází v oblasti Podyjí a nová publikace by k němu měla přitáhnout více pozornosti ze strany nejen odborné veřejnosti.

Můžete přiblížit, co to vlastně glyptotéka je?

Glyptotéka v původním významu představovala sbírku glyptiky – rytého skla, kovu či kamenů. Ve významu pozdějším a pro nás důležitějším tento pojem znamená sbírku antických soch. Přeneseně jde o budovy, kde se tyto sbírky nacházejí, známe například glyptotéku v Mnichově.

Glyptotéka Lubo Kristka pro mne představuje vyvrcholení jeho uměleckého zrání, zejména v oblasti soch a plastik. Jde o určité defilé jeho uměleckých projevů. Táhne se podél řeky Dyje, tedy od Moravské Dyje po soutok Moravy a Dyje, a zasahuje na území tří států – České republiky, Slovenska a Rakouska. Glyptotéku tvoří dohromady jedenáct zastavení a všechna jsou popsána kromě jedenáctého, utajeného. Vnímavý a otevřený poutník, který už prošel všemi deseti, si toto jedenácté musí v krajině nalézt sám.

Vznikla všechna tato díla nově?

Díla, která představují jednotlivá zastavení, vznikla v některých případech konkrétně pro cestu, jiná ale pocházejí z doby dřívější. Zastavení třetí, Život, umístěné v rakouském Drosendorfu, je plastika z roku 1973. Na přelomu 60. a 70. let vzniklo podobných plastik více a pro mě osobně jako pro kunsthistoričku v sobě kumulují to, co je v mistrovi Kristkovi nejlepší. Dokázal se tehdy vyrovnat tomu, co analogicky vznikalo v západní Evropě i ve Spojených státech.

Jak moc tedy sochy zapadají do krajiny?

Lubo Kristek se v místě každého zastavení snažil zohlednit kulturní a historický kontext, jeho genius loci. Vezmeme-li v úvahu například zastavení osmé u Janova hradu, kaplička zde původně neexistovala. Kristek instaloval kromě kapličky i svou vlastní plastiku, nicméně místní, jejichž rodiny zde žijí po několik generací, si mnohokrát vůbec neuvědomili, že do krajiny přibyl nový element.

Znáte v Evropě více podobných artefaktů?

V tomto objemu je to záležitost jedinečná. Sledujeme určitou aluzi na křížové cesty, posvátná místa, prameny, studánky... Dříve, když se v některé obci rozhodli vybudovat křížovou cestu, vzrostl význam onoho místa. Netýkalo se to přitom jen obce samotné, ale i okolní krajiny. Osobně doufám, že část Vysočiny, přes kterou Kristkova podyjská glyptotéka prochází, získá identitu místa, určitý lokální kontext i specifickou kulturu.

Proč vás osobně glyptotéka zaujala?

Obdivuji snahu ochránit, pozvednout krajinu, dodat jí identitu, dodat do lokálního kontextu pocit sounáležitosti. Každé zastavení už dnes žije svým životem, odehrávají se zde kulturní i osobní setkání, lidé nechávají u plastik květiny, místa platí i za turistické zajímavosti. Dále mne pak zajímá motiv putování. Když putujete, vyvážete se z určitého stereotypu, což je pro mě implicitně zakódováno v celém Kristkově díle. V roce 1968 emigroval do západního Německa a velmi silně reagoval na komodifikaci i komercializaci umění. Všechny happeningy, které vyvolávala jeho tvorba, nějak reagovaly a zároveň dokládaly, že umělecké dílo je jedinečné v konkrétním okamžiku. Svůj konkrétní zážitek můžu zachytit na fotografii, ale v podstatě je nepřenositelný.

Spolupracujete také s Výzkumným ústavem komunikace v umění v Brně. K čemu tato instituce slouží?

Výzkumný ústav má široké portfolio: snaží se upozorňovat na zapomenuté či opomíjené umělce, věnuje se divadlu neslyšících a podobně. Právě zde vyšla kniha o Lubo Kristkovi a ústav je i signatářem Berlínské deklarace o otevřeném přístupu k umění. Jakmile vyjde nějaká kniha například díky grantu, vždycky má omezený náklad. I proto je naše monografie umístěna na internetu k bezplatnému stažení na adrese www.glyptoteka.cz. Lubo Kristek není po mnoha letech působení v emigraci našim čtenářům příliš známý, a takto se s ním mohou seznámit nejen historici umění, ale i třeba lidé, které zajímá lokální kontext Znojemska a Podýjí, zkrátka všichni.

Součástí knihy jsou i naprosto zapomenuté plastiky. Ačkoliv o Lubo Kristkovi vycházely katalogy v Německu a tyto artefakty tam byly uvedeny, u nás je známe málo. Už tehdy šlo vlastně o „landart“, umělec místa opakovaně navštěvoval a zkoumal, zda se – často i poměrně veliké – sochy budou do krajiny hodit.

PhDr. Barbora Půtová, Ph.D., působí v Ústavu etnologie Filozofické fakulty UK. Zabývá se problematikou umění 19. století a výzkumy pravěkého a skalního umění. V umění západoevropské dekadence a symbolismu se zaměřuje na vztahy mezi literaturou a výtvarným uměním. V odborných pracích a studiích věnovaných umění mladého paleolitu a neolitu zachycuje zrození umění a lidské tvořivosti z hlediska antropologie umění a vizuální antropologie.